

Митрополит Іоан (Боднарчук) і третє відродження УАПЦ та проголошення Київського Патріархату

протоієрей Миколай Цап

Цього року виповнюється 20 років, як на Волинську кафедру був призначений митрополит Іоан (Боднарчук), який увійшов в українську новітню історію Православної Церкви, як її Першоієрарх і великий патріот свого народу.

Майбутній митрополит народився 12 квітня 1929 року в селі Івано-Пусте Борщівського району Тернопільської області. При хрещенні йому дали ім'я Василь. У нього було ще два брати: старший Іван, в чернецтві Василій (Боднарчук 28.01.1925 – 21.01.2006) – майбутній митрополит Тернопільський і Бучацький УПЦ Київського Патріархату, і молодший – Григорій (Боднарчук 12.02.1939 – 09.02.1996) – архімандрит УПЦ МП. Обидва старші брати змоду полюбили Україну, тісно були пов'язані з національно-визвольним рухом і тому в числі перших підтримали згодом відродження Української Церкви. Їхній батько Микола був у своєму селі дяком-регентом при церкві св. ап. еванг. Іоана Богослова, а також будівничим, будував людям хати. В один час був навіть головою «Просвіти», брав активну участь у драматичному гуртку. Старші сини йому допомагали в церкві співати і читати [13, с.1]. Пізніше владика Іоан згадував, коли йому виповнилося 6 років, він вперше на хорах у своїй церкві на Різдво Христове читав апостола.

Після закінчення середньої школи майбутній архіпастир був псаломщиком у рідному селі, а після смерті батька в 1954 році керував ще й церковним хором. Про це владика писав: *«Мого батька, Миколу Боднарчука, так тяжко побили чекісти за старшого сина Івана, який тоді змагався в УПА, що він через декілька днів помер, маючи заледве п'ятдесят років життя. Брата Івана (зараз Архієпископа Тернопільського і Бучацького УПЦ Київського Патріархату) було засуджено на десять років каторги в норильських таборах, хвору маму з малим братом Григорієм вигнали з власної хати, а в хаті все повалили, поламали і знищили»* [7, с. 3-4].

Владика Василій (Боднарчук) в одному з листів так згадував про той складний для їхньої сім'ї період: *«В 1942 році мене покликали в підпільну організацію ОУН, в 1945 році я був арештований. Відбував покарання в Норильську, 1956 року повернувся в рідне село. Після мого арешту владика Іоана дуже переслідували і він по направленню ОУН-УПА виїхав в Івано-Франківську область село Ключів Печеніжського району...»* [13, с. 1]. Тут у місцевій церкві св. Параскеви він дякував аж до часу його арешту в 1949 році.

Згідно з документами, 9 жовтня 1949 року (св. ап. Іоана Богослова, в рідному селі того дня престольне свято) його було спочатку вивезено на примусові роботи в Тюменську область Омутинський район пос. Іванівка. В березні 1950 р. *«на основаних документах, як предводитель группы банды ОУН был осужден ОСО на 20 лет КТР с отбыванием срока в ИТЛ»* [19]. Інше джерело повідомляє, що 21 листопада 1951 року Особливою нарадою при МДБ СРСР Боднарчуку Василю Миколайовичу, як *«підсобнику учасникам ОУН»* винесено вирок – довічне заслання [4].

Подальше своє ув'язнення відбував у Казахстані на мідних копальнях Караганди і в Кенгірі. Про роки ув'язнення майбутній архіпастир згадував так: *«Всю свою молодість і найкращі роки життя просидів я в тюрмі. Тяжко працював, волочив кайдани і страшно перемерзав. В таборі думали і говорили тільки про хліб, щоб діждатися і досита його наїстися... Катержани – це були заживо списані і похоронені люди ... це були патріоти і вірні сини України... Я повернувся з тюрми скатований, знищений, опромінений і не зазнав сімейного щастя, хоча радістю для мене стало служіння Богу... Після нелюдських, звірських катувань я вже переніс шість тяжких операцій...»*

У Кенгірі, щоб підняти дух знедоленого та скривдженого Народу, мені вдалося зібрати табірний хор, який виконував пісні на мовах всіх національностей. На одному з концертів, без згоди начальника табору, ми заспівали українську пісню *«Ой закувала та сива зозуля»* ... Всі плакали. Соло виконував п.Лько Кривий з Львівщини.. Згадую, браття-катержани, як після виконання нами цієї пісні, ви мене несли на руках до сьомого бараку, в котрому я тоді проживав. Там вже на мене чекали чекісти, які занесли мене в карцер, який знаходився в куті другої зони. В карцері я просидів цілий тиждень на одній лише холодній воді. І тільки дякуючи Богові і Вашому втручання, мене, ледве живого, через тиждень випустили...

В таборі я зорганізував все наше Галицьке і Закарпатське духовенство. Дістав келишок-чашу, з дому прислали родзинок, з котрих робили вино, пошив воздушки, епитрахіль і всі разом з пам'яті відновили Св. Літургію. Я був за дяка і за диригента... У вільні хвилини я писав скромні вірші і до деяких – музику. Вірші я писав в тюрмах, на етапах, на пересилках, в таборах, заучував їх напам'ять, а при нагоді записував на мішковий папір. Більше як половина моїх віршів безворотно пропали» [7, с. 2]. Читаючи ці вірші і вдумуючись у їх зміст можна оцінити і відчути стан душі і почути голос серця ув'язненого.

9 листопада 1955 року майбутнього владика звільнили по амністії, зазначивши наступне (мовою оригіналу): *«По определению Судебной Коллегии по уголовным делам Карагандинской обл. от 15.X.1955 г. переквалифицирована ст. 2 Указа от 26.XI.1948 г. на ст. 82 ч.1 УК РСФСР срок снижен до 3х лет и с прим. указа Президиума Верховного Совета СССР от 27.03.1953 г. считать неимеющего судимости и поражения в правах»* [19].

Після сталінських концтаборів Василь Боднарчук знайшов у собі сили здобути богословську освіту. У 1956 році вступив до Ленінградської духовної семінарії. 25 січня 1958 року під час навчання єпископом Івановським і Кінішемським Романом (Тангом, +18.07.1963) був рукоположений в сан диякона у Свято-Миколаївському кафедральному соборі м. Ленінграда. У 1960 році закінчив Ленінградську духовну семінарію й поступив у Ленінградську духовну академію. 21 травня 1961 року на першому курсі академії митрополитом Ленінградським і Ладозьким Піменом (Ізвековим, згодом патріарх Московський, +3.05.1990) у згаданому соборі м.Ленінграда рукоположений в сан пресвітера. Отець Василь володів добрим голосом і значними організаторськими здібностями. Тому під час навчання в семінарії і академії йому доручили керівництво академічним хором і організацію духовних концертів. У 1964 році о. Василь Боднарчук закінчив Ленінградську духовну академію і успішно захистив кандидатську дисертацію «Князь Костянтин Костянтинович Острозький, його просвітницька діяльність і боротьба з католицизмом і унією».

Після закінчення навчання Учбовим Комітетом був направлений на пастирське служіння у Львівсько-Тернопільську єпархію. Першою парафією була Стрийка Збараського району Тернопільської області. З 12 квітня 1968 року по жовтень 1977 року служив у Свято-Миколаївській церкві Трускавця Львівської області.

Постановою московського патріарха Пімена (Ізвекова) і св. Синоду від 6 жовтня 1977 року протоієрея Василя Боднарчука призначено бути єпископом Житомирським і Овруцьким [11, с. 586]. 11 жовтня у Почаївській Лаврі було звершено постриг у чернецтво з ім'ям Іоан. 14 жовтня 1977 року у Покровському жіночому монастирі Києва митрополит Київський і Галицький, патріарший екзарх України Філарет (Денисенко) возвів ієромонаха Іоана (Боднарчука) в сан архимандрита. 22 жовтня відбувся чин наречення, а 23 жовтня в день пам'яті Собору волинських святих у Володимирському кафедральному соборі Києва відбулася хіротонія архимандрита Іоана в єпископа Житомирського і Овруцького.

Рукоположення звершили митрополити: Київський і Галицький Філарет (Денисенко), Львівський і Тернопільський Миколай (Юрик, +1.10.1984), архієпископ Сімферопольський і Кримський Леонтій (Гудімов, +16.03.1992) і єпископи: Мукачівський і Ужгородський Сава (Бабинець, + 25.02.1992) та Кіровоградський і Миколаївський Севастіан (Пилипчук, +3.02.1992).

Будучи єпископом Житомирським, владика Іоан намагався, незважаючи на радянську дійсність, зберегти кадровий потенціал єпархії, вмів відстояти церковні інтереси, тому часто мав неприємності з уповноваженим у справах релігії Анатолієм Топольницьким [26, с. 7], який не хотів рееструвати церкви,

котрі вже були ним зачинені, або тільки закривались [13, с. 1]. Саме тут єпархіяльний архієрей подав та виграв безпрецедентний в історії СРСР позов на місцевого уповноваженого [10, с. 365]. За часи його служіння в єпархії було відкрито 85 церков і до кожної з них призначено священика. Житомирсько-Овруцька єпархія до призначення єпископа Іоана нараховувала 80 парафій [13, с. 1]. В 1989 році був нагороджений орденом преподобного Сергія Радонезького I ступеня [11, с.587].

Підірване сталінськими таборами здоров'я та інші міркування змушували владика неодноразово просити духовну владу перевести його в одну із західних єпархій України. Однак йому було відмовлено, а у вересні 1989 року Синод РПЦ звільнив владика на спочинок, якого він не просив [22, с. 560; 17, с. 2].

У 1989 році національно-церковний рух в Україні набрав значної сили. 19 серпня 1989 р. у Львові в Петро-Павлівській церкві було проголошено третє відродження Української Автокефальної Православної Церкви. В подальшому, до часу очолення відродженої Церкви єпископом, число парафій поступово збільшувалось. Ініціатори відновлення УАПЦ прот. Володимир Ярема, прот. Іван Пашуля, прот. Мирослав Максимович та інші добре розуміли, що Церква не може існувати без єпископа. Тому вони, знаючи прихильність єпископа Іоана (Боднарчука) до УАПЦ, поїхали 9 жовтня 1989 року до нього просити аби він очолив Церкву. Після короткої розмови з владикою він дав згоду [15, с.5]. Перед тим 1 жовтня 1989 року владика Іоан заявив телеграмою Синодові РПЦ про свій вихід з-під юрисдикції Московського Патріархату й визнання над собою канонічної влади митрополита УПЦ у США та УАПЦ в діаспорі Мстислава (Скрипника). Тому рішення Синоду РПЦ від 14 листопада 1989 року про позбавлення його єпископського сану не визнав. 22 жовтня 1989 року у храмі св. апп. Петра і Павла м. Львова владика Іоан відслужив свою першу Літургію, як єпископ УАПЦ. Враховуючи його великий авторитет, автокефальна церква почала розвиватися швидкими темпами. У Львові створено Церковну Раду – керівний орган відродженої Церкви, прийнято Статут УАПЦ. До української церкви почали масово приєднуватися парафії РПЦ на Львівщині, Івано-Франківщині, Тернопільщині і Волині, а також поодинокі громади у Центральній та Східній Україні.

Архієпископ Львівський і Галицький Іоан (Боднарчук), крім відкриття нових парафій, значних зусиль доклав у справі створення єпископату УАПЦ [1,с.38]. Для вирішення цієї проблеми він звертався до Католикоса-патріарха Грузинської Церкви, а також до заштатного єпископа Іонафана та єпископа Молдавського і Кишинівського Володимира, але безрезультатно [16, с. 383]. Першим архієреєм, висвяченим для УАПЦ, став брат владики Іоана – Василій Боднарчук. Закінчивши духовну семінарію в Саратові, Василій Боднарчук прийняв ієрейські свячення 1960 року в РПЦ і служив наприкінці 1980-х

років в селі Михайлівичі Дрогобицького району Львівської області. Саме тут, у храмі свв. безсрібренників Косьми і Даміана, 31 березня 1990 року відбулася архієрейська хіротонія свящ. Іоана Боднарчука, в постригу Василя у сан єпископа Тернопільського і Бучацького. Єпископові Іоану Боднарчуку співслужив єпископ Російської Істинно-Православної Церкви Вікентій (Чекалін), а також архієпископ Волинський і Рівненський РПЦ Варлаам (Іллященко, +17.09.1990), ім'я якого було приховане. Владика Варлаам узяв з присутніх присягу про нерозголошення його участі в хіротонії аж до його смерті. Лише коли за загадкових обставин владика Варлаам помер, присутні на хіротонії розкрили його ім'я. Нотаріально завірене свідчення про це було передане у 2000 році до Вселенської Патріархії [10, с. 367].

7 квітня 1990 року у Благовіщенському храмі с. Підгайчики Коломийського району Івано-Франківської області собором єпископів Іоана, Вікентія і Василя було рукоположено в сан єпископа Івано-Франківського і Коломийського священика Стефана Абрамчука, у чернецтві Андрія [16, с. 383]. Згодом були висвячені ще такі єпископи: 27.04.1990 – Данило (Ковальчук, єпископ Чернівецько-Хотинський і всієї Буковини; 29.04.1990 – Володимир (Романюк, згодом Патріарх Київський і всієї Руси-України, +14.07.1995), єпископ Ужгородський і Хустський; 19.05.1990 – Миколай (Грох), єпископ Рівненський і Луцький; 25.05.1990 – Роман (Балащук), єпископ Чернігівський і Сумський.

5-6 червня 1990 року в Києві відбувся перший Помісний Собор УАПЦ під головуванням митрополита Львівського і Галицького Іоана, який мав доленосне значення для подальшого розвитку православ'я в Україні [18, с. 701]. Делегатами Собору були: 7 єпископів, 1 архімандрит, 247 священиків, 5 дияконів і 287 мирян [21, с. 76]. Було прийнято багато важливих рішень щодо розвитку Церкви, серед яких найголовніше – проголошення Патріаршого устрою. Святійшим Патріархом Київським і всієї України був обраний Предстоятель УАПЦ США і діаспори митрополит Мстислав (Скрипник, +11.06.1993) [2, с. 321]. Архієпископа Іоана обрали митрополитом Львівським і Галицьким, місцевоблюстителем (намісником) Київського Патріаршого Престолу. Собор прийняв проект Статуту УАПЦ [14, с. 6]. 2 жовтня 1990 року Рада в справах релігії при Раді Міністрів УРСР цей Статут зареєструвала, тим самим визнала і узаконила УАПЦ [3, с. 111].

19 жовтня 1990 року Патріарх Мстислав вперше після майже 50-річної річної вимушеної перерви прибув до Києва, де його з радістю зустріли тисячі віруючих. 17 листопада було відправлено богослужіння в Андріївській церкві, де 14 травня 1942 року владика Мстислав прийняв єпископську хіротонію. А 18 листопада, в неділю, у соборі Святої Софії м. Києва відбулося урочисте зведення його на престол – інтронізація [23, с. 551; 24, с. 410], яку звершив митрополит Іоан, одівши святійшому патріарший кукіль блакитного кольору

і вручив жезл митрополита Київського Петра Могили із XVII століття [21, с.81]. Наприкінці 1990 року УАПЦ нараховувала 939 громад [5, с. 29].

Всупереч Статутіві, Патріарх Мстислав призначив патріаршу Раду зі своїх людей та заснував у Києві Патріаршу канцелярію, куди митрополит Іоан не ввійшов. На цю посаду Патріарх призначив єпископа Антонія (Масендича, +7.07.2001) – людину без належної богословської освіти та досвіду патріаршої роботи, про що згодом жалкував.

Враховуючи такий перебіг справ, а також часті конфлікти з Львівським церковним братством, митрополит Іоан на деякий час відійшов від церковних справ. Проживав у м. Дрогобичі у власному домі. Протягом червня – липня 1991 року митрополит Іоан виїжджав в США з метою покращення здоров'я. У шпиталю Лойоли в Чікаго йому було зроблено операцію на нирку [26, с.5].

В 1992 році Архієрейський Собор РПЦ розглянув прохання владики Іоана простити йому відхід від матері-церкви. Рішення Собору було негативне. Натомість владики Іоан 12 червня 1993 року заявив, що прохання подав з метою виявлення справжньої позиції керівництва РПЦ [9, с.7], після чого приєднався до УПЦ Київського Патріархату.

25 червня 1993 року митрополита Іоана призначено керуючим Дрогобицько-Самбірською єпархією (Рішення Священного Синоду УПЦ Київського Патріархату від 25 червня 1993 р., журнал №67).

21 жовтня 1993 року на Всеукраїнському Православному Соборі УПЦ Київського Патріархату митрополит Іоан (Боднарчук) був кандидатом на Патріарший престіл.

Протягом 1993 року становище УПЦ Київського Патріархату на Волині було складним. Прихильники української Церкви тут вбачали єдиний вихід з цього скрутного становища – просити про призначення керуючим єпархією митрополита Іоана (Боднарчука), авторитетного ієрарха серед духовенства і мирян, який зможе об'єднати всіх і стабілізувати церковне життя у Волинській єпархії. 11 листопада 1993 року (згідно з рішенням Священного синоду від 11.11.1993 року, журнал №2) владику Іоана призначено митрополитом Луцьким і Волинським, тимчасово керуючим Дрогобицько-Самбірською єпархією. Попереднього керуючого єпархією, преосвященного Серафима (Верзуна, +7.04.2012) призначено єпископом Володимир-Волинським, вікарієм Волинської єпархії і ректором ВДС.

На Волинь митрополит Іоан прибув 16 листопада, а на свято архістратиґа Михаїла він відслужив як правлячий архієрей свою першу Літурґію у Свято-Троїцькому соборі м.Луцька. Йому довелося докласти багато зусиль для упорядкування життя єпархії. Особливу турботу він виявляв до Волинської духовної семінарії, ректором якої був з січня 1994 року і до смерті. Вже тоді він звертався до міської влади про передачу приміщень семінарії, які займала

художня школа. Величава постава, архіпастирський досвід, вокальні дані творили харизму владики [1, с.38]. На богослужіння за участю митрополита завжди приходило багато людей. Завдяки його архіпастирським здібностям на Волині вдалося зняти протистояння між УАПЦ і УПЦ Київського Патріархату в Хресто-Воздвиженській церкві.

Серед важливих церковних подій, які відбувалися у Волинській єпархії протягом 1994 року, можна згадати: приїзд 7 березня Святійшого Патріарха Володимира і блаженнішого митрополита Філарета; 28 липня – відбулися єпархіальні збори, на яких вирішувались важливі і актуальні тодішні питання: церковна дисципліна, відкриття свічного заводу, заснування художніх майстерень для пошиття священничого одягу і виготовлення церковних предметів у колишньому монастирському приміщенні села Жидичин, перехід на священничі ризи грецького зразка; протягом червня-серпня відбувалась заміна св. Антимінсів, а також освячення корвету «Луцьк» Військово-морських сил України та інші.

На засіданні Розширеного Священного Синоду УПЦ Київського Патріархату 7 вересня 1994 р. під головуванням Святійшого Патріарха Володимира, митрополитові Луцькому і Волинському Іоану (Боднарчуку), тимчасово керуючому Дрогобицько-Самбірською єпархією, доручено очолити комісію для пошуків взаєморозуміння між православними України [6, с.2].

Архіпастирське служіння митрополита Іоана на Волинській кафедрі тривало 1 рік. За цей час ним було звершено 42 дияконські і 51 священничу хіротонії, з них половина духовенства залишились на Волині, інші перейшли в сусідні єпархії, переважно Львівську. Кількість зареєстрованих парафій збільшилась з 81 до 109, відповідно священників з 67 до 83. Станом на кінець 1994 року із 110 зареєстрованих громад у Волинській єпархії УПЦ Київського Патріархату реально діяло 80.

Перебуваючи на Волинській кафедрі владика Іоан постійно відчував тиск і неправдиві звинувачення з боку прихильників УПЦ Московського Патріархату. Зокрема, в газеті «Справедливість» ними був надрукований відкритий наклепницький лист, на який владика 23 жовтня 1994 року написав відповідь, оприлюднену в першу річницю смерті митрополита. Владика з боєм писав: *«Мені не зрозуміло, чому ви думаєте, що все московське і по-московськи – канонічне і благодатне, а все рідне, українське – прокляте. Так можуть думати тільки страшні ненависники всього українського. Чому всі народи (грузини, вірмени, румуни, болгары, поляки та ін.), які служать і проповідують на рідній мові – благодатні, лише наш народ український маючи таку чарівно-молитовну мову, віковичну благодать Неба, передану Спасителем Києву через св. ап. Андрія Первозванного, є неблагодатним тільки тому, що хоче бути вільним народом і вільною церквою»* [8, с.11].

На своїй першій прес-конференції в приміщенні обласної бібліотеки для юнацтва, владика Іоан, аналізуючи становище в українському православ'ї, сказав слова, які є актуальними до сьогодні і звучать уже як заповіт: *«Ми великий народ з великою історією. Ми маємо свій Київ, який поблагословив Андрій Первозванний. Ми маємо свій Йордан – наше Дніпро. Але ми й добре знаємо, що таке кайдани... Головне, щоб ми самі себе усвідомили вільними, незалежними, щоб ми самі себе визнали, визнали необхідність нашої єдності»* [25, с.1].

Владика Іоан добре знав, які вони, кайдани. Ось як він про це згадував: *«За Українську церкву і за Українську державу я борюся з 18 років. Я не зазнав радості в молодих роках. Мене, молодого юнака, засудили на 20 літ каторги з довічним ув'язненням. Я ніколи не мав права повернутися на Україну, на рідну землю, до рідної хати, де мене мати народила, а мав бути вічним в'язнем Сибіру і там закінчити своє життя, яке вже тоді висіло на волоссині. Я відбув сім з половиною років страшних сталінських катівень і смертоносних таборів. Моє здоров'я знищили, але духу мого... не зламали»* [8, с.11].

На сьогодні зберігся у Волинському краєзнавчому музеї єдиний прижиттєвий портрет митрополита Іоана, який написала відома луцька художниця Зіновія Рубан. Владика за життя зібрав велику приватну бібліотеку богословської літератури на різних мовах.

9 листопада 1994 року митрополит Іоан (Боднарчук) на 65-му році життя трагічно загинув у автокатастрофі. Трагедія трапилася о 9.30 ранку на 97-му кілометрі траси Львів-Луцьк вже за Гороховом, неподалік перехрестя з дорогою на село Мирне. Перебуваючи за кермом автомобіля «Волга» разом із своїм секретарем – священником Луцького собору Кравцем Тарасом Мироновичем, який сидів поруч, їхали з Дрогобича до Луцька, бо наступного дня владика мав бути на престольному святі в Чарукові. Отець Тарас пізніше згадував: *«Раптом машину різко почало хитати з боку в бік. Владика сидів, оперишись на кермо (напевно, схопило серце і він втратив свідомість). А нога впиралася на "газ"»* [12, с.12]. Автомобіль різко повернуло і він зіткнувся з придорожніми деревами, отримавши кілька ударів. Фактично вся їх сила припала на лівий бік, де місце водія. Отця Тараса після першого удару викинуло на поле – це і врятувало йому життя. Митрополит Іоан, якого після одного з ударів викинуло з машини на середину проїжджої частини, загинув.

Похоронні богослужіння, які тривали 10 і 11 листопада у Свято-Троїцькому соборі Луцька очолював митрополит Івано-Франківський і Галицький Андрій (Абрамчук). Йому співслужили: митрополити Васи́лій (Боднарчук) і Данило (Ковальчук), єпископи: Серафим (Верзун), Даниїл (Чокалюк +10.12.2005), чисельне духовенство з Волині і сусідніх єпархій, велика кількість людей. На похороні був присутній молодший брат покійного владика, архімандрит Житомирської єпархії УПЦ МП Григорій (Боднарчук), однак участі в бого-

служінні не брав. На прохання митрополита Андрія відмовився навіть здійснити кадження, лише в останній момент перед закриттям труни тричі хрестообразно окропив пахучим миром тіло померлого брата.

Здійснивши хресний хід навколо собору, домовина з тілом владики вирушила в останню скорботну дорогу до села Івано-Пусте Борщівського району. Згідно із заповітом, саме тут, в рідному селі, поруч з могилою матері поховано митрополита Іоана.

Пізніше мені довелося побачити відеофільм, у якому є такі кадри: у батьківській хаті Боднарчуків у той осінній вечір зібралося чимало односельчан. Архімандрит Григорій сильно плакав, промовляючи: «*Брате, ти дійсно був патріотом України, ти любив її змалечку до останнього подиху*» [20, с.12]. І закликав усіх молитися за упокій його душі.

А в Луцьку навколо собору, ще довго тієї пізньої прохолодної осені лежали жовті квіти з дня похорону і нагадували про втрату видатного православного ієрарха сучасності – митрополита Луцького і Волинського Іоана (Боднарчука).

Додаток

Два перші табірні листи владики Іоана:

Україно моя...

*Україно моя, Україно,
Найлюбиміша Мати моя,
Всі роки свої, вірність, наснагу,
Я віддав Тобі щиро, до дна.*

*Я любив Тебе серцем, душею,
Все життя на Олтар Твій поклав,
І не зрадив Тебе навіть в думці,
Бо всім серцем Тебе я кохав.*

*Наступають дні страшні, жорстокі,
Які нам зготували кати,
Рідна, Мати моя, Україно.
На смерть і муки – благослови!*

Новосибірськ, 1950 р.

Моя Україно...

*Рідний Ти мій Краю, Моя Україно,
З прекрасними землями й смугами лісів,
Обкрадена ворогом, моя Сиротино,
Стоїш Ти віддвічно на грані двох світів.*

*Твої чисті ріки і земля родюча
Отравлені ворогом на довгі роки.
Всі земні багатства і ліси дрімучі
Знищені, сплюндровані на цілі віки.
Обкрадена радість, знівечене щастя,
Не бринить по селах дитячий спів,
Моя, Україно, Краю мій співучий,
Як тяжко ти стогнеш під ярмом катів.*

*Дітей Твоїх ворог вішає, стріляє,
Насильно вивозить в далекий Сибір,
Але вже недовго йому панувати,
Скоро прийде воля, надійся і вір!*

*Ясне сонце сходить, весна наступає
Й несе Тобі волю, щастя і життя,
Державо Моя, з столицею Київ,
Ти житимеш вічно, як води Дніпра!*

*Прощай, Україно, моя рідна Мати,
Ти зараз розп'ята в терновім вінку,
Не забудь нещасних каторжан згадати,
Коли ПЕРЕМОГУ здобудеш святу!*

Табір Кенгір, 1951р.

Список літератури:

1. *Борщевич В. Т.* Волинський пом'яник. – Рівне, 2004. – 408с., іл.
2. *Бурмило І.*, прот. Історія Церкви.-Чернівці:Книги-XXI, 2007. – 424 с.
3. *Воронин О.* Історичний шлях УАПЦ.-США, Баунд-Брук., 1992. –134 с.
4. Довідка про реабілітацію №13/6912-93 від 20вересня 1993 р., видана Боднарчуку Василю Миколайовичу Прокуратурою Львівської області. – Ксерокопія.
5. *Драбинко А.* Православие в посттоталитарной Украине: Вехи истории. – К.: Изд. Киево-Печерск. Лавры, 2002. – 287 с.
6. Засідання Розширеного Священного Синоду УПЦ Київського Патріархату // Київський Патріархат. – К., 1994. – №3 (9), вересень. – С. 2.
7. *Іоан, митр.* Відповідь на статтю: «У чому полягає криза в Українському Православ'ї?», надруковану в газеті «За вільну Україну» 4.09.1993р. – Дрогобич, 5 жовтня 1993. – Машинопис. – 4 с.
8. *Іоан, митр.* Луцький і Волинський. Як ми зараз далеко відійшли від науки Христової // Народна трибуна. – Луцьк, 3.11.1995. –№82(513). – С. 11.
9. *Іоанн, митр.* Открытое письмо Священному Синоду Русской Православной Церкви // На варті. – Вид. Луцького Братства св. ап. Андрія Первозваного. – лютий 1994. – С. 7.
10. *Ісиченко І., архиєп.* Історія Христової Церкви в Україні. –Харків: Акта, 2008. – 446 с.
11. *Киреев А, протодиак.* Епархии и архиереи Русской Православной Церкви в 1943-2008 гг. – М., 2008. – 639 с.
12. *Лесюк С.* Вшанували пам'ять митрополита Іоана // Луцький замок. – Луцьк, 11.11.2004. – №46. – С. 5.
13. Лист митрополита Тернопільського і Бучацького Василія (Боднарчука) до ВДС у 10-ту річницю з дня трагічної загибелі митр. Іоана. – 2004. – Машинопис. – 2 с.
14. *Новак О.* Тернистий шлях українського православ'я у добу сучасності. – Рівне, 1995. – 36 с.
15. *Пашуля І., прот.* Час Божого оновлення і благословення // Успенська вежа. – Львів.: Вид. Всеукраїнського ставропігійного братства св. ап. Андрія Первозваного. – серпень 2004. – №8(146). – С. 5-6.
16. *Преловська І.* Історія Української Православної Церкви. 1686-2000 рр. – К., 2010. – 443 с.
17. Промова блаженнішого митрополита Іоана, виголошена 15 липня 1990 р. в осередку Української Православної Церкви у Бавнд-Бруці // Українські вісті. – 29липня 1990. – №30 (2908). – С. 2-3.
18. *Саган О.* Вселенське православ'я: суть, історія, сучасний стан. –К.: Світ Знань, 2004. – 912 с.

19. Справка АЕ №007217 от 9 ноября 1955г., выдана Боднарчуку Василю Николаевичу об его освобождении, начальником исправительно-трудового лагеря Константиновым. – Ксерокопія.
20. Сумська Н. Митрополит Іоан (Боднарчук) – видатний ієрарх сучасності // Луцький замок. – Луцьк, 8.11.2007. – №45(617). – С. 12.
21. Цап М., прот. Історія Української Православної Церкви з 1942 р. до нинішніх днів. Дипломна робота випускника Львівської Духовної Академії УПЦ Київського Патріархату. – Львів, 2003. – 124 с.
22. Цытин В., прот. История Русской Православной Церкви: Синодальный и новейший периоды. – М.: Изд. Сретенского монастыря, 2006. – 816 с.
23. Чобич С., прот. Історія християнської церкви. – Львів: Добра справа, 2001. – 600 с.
24. Шкаровский М. Русская Православная Церковь в XX веке. – М.: Вече, Лепта, 2010. – 480 с., ил.
25. Штинько В. Служив Богові й Україні // Волинь. – Луцьк, 12 листопада 1994. – №130(12962). – С. 1.
26. Ярмусь С., протопр. Інтерв'ю з Митрополитом Іоаном // Вісник. – Вид. Української Православної Церкви в Канаді. – 1991. – №9(2561). – С. 5-7.